

Nieuwsbrief

Jaargang 2019, nummer 10, februari 2019

1. Inhoud

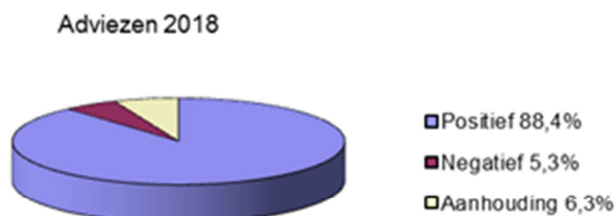
Sinds 1 januari 2008 toetst het Adviescollege Verloftoetsing TBS alle door de forensisch Psychiatrische Centra ingediende aanvragen voor verlof van tbs-gestelden (begeleid, onbegeleid, transmuraal en proefverlof).

In deze nieuwsbrief komen allereerst de cijfers rondom het aantal adviezen van het adviescollege in de periode van 1 januari tot en met 31 december 2018 aan bod. De resultaten van het door het bureau van het adviescollege uitgevoerde onderzoek naar het aantal positieve adviezen, negatieve adviezen en aanhoudingen worden aansluitend weergegeven. Vervolgens komt de met succes afgeronde pilot omtrent de verkorting van de doorlooptijden van een verlofaanvraag aan bod en worden enkele onderzoeksresultaten besproken die tijdens het tienjarig bestaan van het adviescollege zijn besproken (waaronder de ongeoorloofde afwezigheid). Ten slotte wordt aandacht besteed aan de masterclass die bij rechtbanken wordt georganiseerd en de workshops die door het adviescollege aan klinieken worden gegeven.

2. Adviezen 2018

Aantal adviezen 2018

In de periode van 1 januari tot en met 31 december 2018 heeft het adviescollege in totaal 1532 adviezen uitgebracht. Het ging daarbij om 1354 positieve adviezen en 82 negatieve adviezen, terwijl 96 verlofaanvragen (deels) werden aangehouden met het verzoek aan de kliniek om aanvullende informatie.

Vergeleken met 2017 is het aantal ontvangen verlofaanvragen iets gestegen, namelijk 1367 aanvragen in 2017 ten opzichte van 1383 in 2018.

Hieronder zijn de aantallen positieve en negatieve adviezen van het college in de periode van 1 januari tot en met 31 december 2018 weergegeven per verlofsoort. De verlofaanvragen die door

het adviescollege zijn aangehouden, hebben na ontvangst van de aanvullende informatie geleid tot een positief of negatief advies. Deze zijn meegenomen in deze cijfers.

Begeleid verlof	Positief	Negatief
Aanvraag of evaluatie	369 (97,1%)	11 (2,9%)
Wijziging verlofplan	37 (92,5%)	3 (7,5%)
Ambtshalve	5	
Onbegeleid verlof		
Aanvraag of evaluatie	316 (94,6%)	18 (5,4%)
Wijziging verlofplan	86 (93,5%)	6 (6,5%)
Ambtshalve	12	
Transmuraal verlof		
Aanvraag of evaluatie	500 (94,9%)	27 (5,1%)
Wijziging verlofplan	183 (93,8%)	12 (6,2%)
Ambtshalve	1	
Proefverlof		
Aanvraag of evaluatie	136 (98,6%)	2 (1,4%)
Wijziging verlofplan	17 (85%)	3 (15%)
<i>Totaal</i>	1662	82

Het totaal aantal adviezen uitgesplitst naar soort aanvraag, zoals hierboven vermeld, is hoger dan het totaal aantal aan de minister uitgebrachte adviezen in 2018 omdat in sommige aanvragen zowel een evaluatie als een nieuwe verlofmarge is aangevraagd en hierover één advies is uitgebracht.

In bovenstaand overzicht zijn eveneens de adviezen opgenomen die het adviescollege ambtshalve aan de minister heeft gegeven. Dit betreft zaken waarin het adviescollege negatief heeft geadviseerd ten aanzien van de gevraagde verlofmarge, maar wel aanleiding zag om ambtshalve positief te adviseren ten aanzien van het verlenen van een lagere verlofmachtiging.

Adviezen met voorwaarden

Het adviescollege heeft in 2018 in totaal 101 keer positief geadviseerd ten aanzien van een verlofaanvraag, maar daar wel een voorwaarde bij gesteld. Een veel voorkomende voorwaarde is dat het verlof wordt beperkt tot een bepaalde stap van het verlofplan. Indien het adviescollege positief adviseert ten aanzien van alle gevraagde stappen van het verlofplan, kan het ook voorkomen dat bijvoorbeeld de voorwaarde wordt gesteld dat het verlof wordt toegekend voor verblijf in een bepaalde voorziening.

3. Pilot doorlooptijd verkorten

In 2016 en 2017 hebben diverse overleggen plaatsgevonden tussen het adviescollege en Divisie Individuele Zaken, Verblijf Buiten de Inrichting (hierna: VBI) over een herontwerp van de verlofprocedure om te onderzoeken op welke wijze de procedure omtrent een verlofaanvraag op een efficiëntere manier kon worden vormgegeven. Belangrijke agendapunten daarbij waren het terugbrengen van de algehele doorlooptijd, de scheiding tussen proces en inhoud en het anticiperen op recente ontwikkelingen in de tbs. Van 1 april tot 1 juli 2018 heeft een pilot plaatsgevonden, waarin is gestart met een herziene procedure en in kaart is gebracht tot welke(kwaliteits)verbeteringen en versnelling de nieuwe opzet leidde.

Om een beeld te krijgen van de taken van zowel VBI als het adviescollege wordt hieronder kort het verloop van een verlofaanvraag uiteengezet.

Indien de kliniek van mening is dat een tbs-gestelde (wederom) in aanmerking komt voor verlof, wordt een verlofaanvraag opgesteld. De interne verloftoetsingscommissie van de betreffende kliniek toetst vervolgens of de aanvraag akkoord wordt bevonden. Indien dat het geval is, wordt de

aanvraag doorgestuurd naar VBI, die de verlofaanvraag vervolgens doorstuurt naar het adviescollege.

Het adviescollege beoordeelt de verlofaanvraag in volle omvang aan de hand van de Verlofregeling TBS. Het adviescollege geeft vervolgens een positief of een negatief advies omtrent de voorliggende verlofaanvraag, welk advies vervolgens wordt verzonden aan VBI. Het hoofd van VBI beslist namens de minister van Justitie en Veiligheid of het door de kliniek aangevraagde verlof al dan niet wordt verleend. Deze beslissing vindt plaats op basis van een marginale toets. Een negatief advies van het adviescollege moet op grond van artikel 7 lid 1 van het Besluit altijd worden overgenomen. Van een positief advies kan op beperkte gronden worden afgeweken. Daarvoor moet wel een motivering worden gegeven. Ingeval het hoofd van VBI negatief beslist na een positief advies van het adviescollege is er sprake van een zogeheten contraire beslissing. Het hoofd van VBI kan een contraire beslissing nemen op bestuurlijke, juridische of maatschappelijke gronden.

In 2018 heeft het adviescollege geen contraire beslissingen namens de minister ontvangen.

De wijziging sinds de pilot is dat VBI sinds 1 april 2018 de aanvraag niet pas naar het adviescollege doorstuurt nadat de procedurele toets is volbracht door VBI (hetgeen enkele weken in beslag kan nemen), maar dat de aanvraag direct naar het adviescollege wordt doorgestuurd. Aldus vinden de procedurele toets van VBI en de inhoudelijke toets door het adviescollege gelijktijdig plaats, ten gevolge waarvan de doorlooptijd van een verlofaanvraag aanzienlijk is teruggebracht. Waar de doorlooptijd voorheen zeven tot acht weken bedroeg, gerekend vanaf de datum van binnenkomst van de aanvraag bij VBI tot het verlenen van de verlofmachtiging, is de algehele doorlooptijd thans teruggebracht naar een periode van ongeveer vier weken. Wegens het succes van de pilot is besloten om de aanpassingen in de procedure definitief door te voeren. De officiële streeftermijn voor de behandeling van een verlofaanvraag is daarmee aangepast van zeven tot acht weken naar vier tot vijf weken.

In de periode van 1 januari tot en met 31 december 2018 heeft het adviescollege in 96,5% van de verlofaanvragen binnen een termijn van vier weken een advies uitgebracht aan de minister.

4. tienjarig bestaan, inclusief cijfers

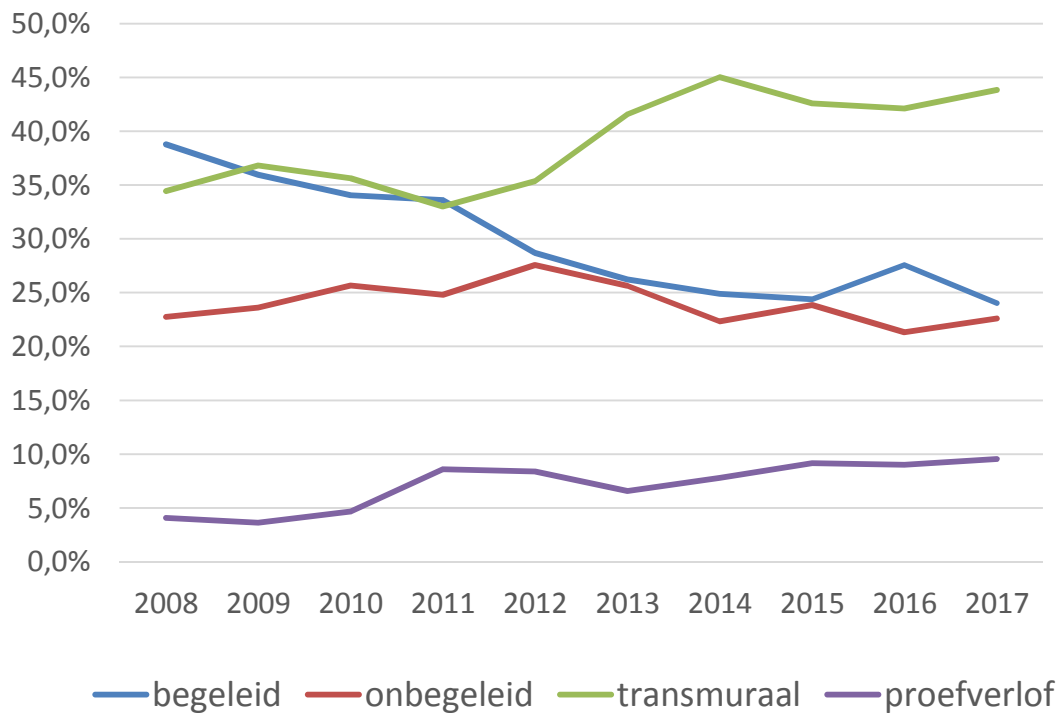
Ontwikkeling van soort verlofaanvraag

Op 1 januari 2018 bestond het adviescollege tien jaar, wat op 18 januari 2018 werd gevierd bij gasthuis Leeuwenberg te Utrecht. In een DeWereldDraaitDoor-achtige setting werd, onder gespreksleiderschap van Dolf Jansen, onder meer teruggeblikt op het tienjarig bestaan, de onstaansgeschiedenis en de toekomst van het adviescollege. Daarnaast zijn cijfers en trends gepresenteerd, die hieronder deels zullen worden besproken.

De meest opvallende ontwikkeling in het soort verlofaanvraag in de afgelopen tien jaar is dat de aanvragen transmuraal verlof over de hele linie flink zijn toegenomen, en dat de aanvragen begeleid verlof duidelijk zijn afgenomen. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het gegeven dat er de afgelopen jaren minder tbs is opgelegd door rechters en met de door- en uitstroom van tbs-gestelden.

In de onderstaande grafiek zijn per jaar de percentages zichtbaar van de soorten verlofaanvragen ten opzichte van het totaal aantal verlofaanvragen.

Ontwikkeling van soort verlofaanvraag van 2008 naar 2017

Verlofen stoornis

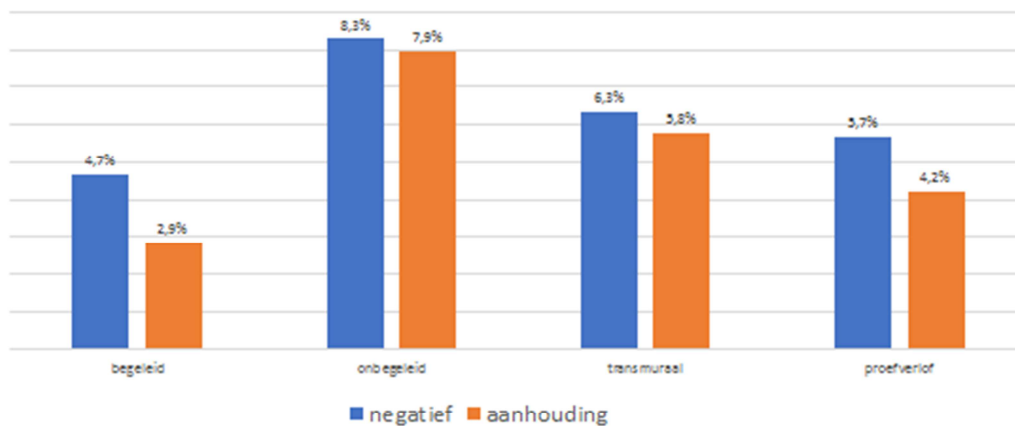
Daarnaast is in kaart gebracht dat aanvragen betreffende tbs-gestelden met bepaalde stoornissen een grotere, of juist een kleinere kans hebben ten opzichte van verschillende verlofaanvragen door het adviescollege te worden aangehouden, of dat er een negatief advies wordt afgegeven aan de minister van Justitie en Veiligheid. Uit onderstaande tabel kan worden opgemaakt dat bij een aanvraag begeleid verlof tbs-gestelden met Cluster B problematiek een grotere kans hebben om een negatief advies van het adviescollege te ontvangen dan tbs-gestelden met LVB-problematiek. Ook valt uit de tabel op te maken dat tbs-gestelden met een hoge PCL-r score, aan de hand waarvan de mate van psychopathie wordt vastgesteld, bij alle typen aanvragen een grotere kans hebben om een negatief advies te ontvangen of te worden aangehouden door het adviescollege.

↑ Grotere kans
↓ Kleinere kans
 P<0.01

	Alle type aanvragen		begeleid	onbegeleid	transmuraal	proefverlof
	negatief	aanhouding	negatief	negatief	negatief	negatief
psychose	↓	↓		↓	↓	
autisme	↓	↓			↓	
middelen	↑		↑			
Cluster B	↑	↑	↑	↑	↑	↑
LVB	↓		↓		↓	
ADHD						
parafiliën						
Angst/stemming						
PCL>29	↑	↑	↑	↑	↑	

Soort advies in combinatie met soort verlof

Uit de afbeelding hieronder kan worden opgemaakt dat negatieve adviezen en aanhoudingen van het adviescollege het meest voorkomen bij een aanvraag onbegeleid verlof, en het minst bij een aanvraag begeleid verlof. In onderstaande tabel zijn per soort verlofaanvraag de percentages gegeven ten opzichte van het totaal aantal verlofaanvragen van die soort in de jaren 2008 tot en met 2017. Dat levert een gemiddelde op van 6,25% negatieve adviezen en 5,2% aanhoudingen.

Ongeoorloofde afwezigheid

In de periode van 2010 tot en met 2017 heeft zich in totaal 315 keer een ongeoorloofde afwezigheid van een tbs-gestelde voorgedaan. Dit betreft ongeveer 2% van het totale aantal verlofaanvragen waarover advies is uitgebracht. De ernst van een ongeoorloofde afwezigheid kan verschillen. Een groot deel van de ongeoorloofde afwezigheden is niet als ernstig aan te merken. Het gaat dan bijvoorbeeld om een tbs-gestelde die zijn trein heeft gemist en daardoor iets te laat terugkeert van zijn onbegeleid verlof. In 77% van de gevallen is de tbs-gestelde binnen 24 uur terecht.

Tijdens ongeveer 0,1% van het aantal verlofaanvragen vindt een ongeoorloofde afwezigheid plaats waarbij een delict wordt begaan door de tbs-gestelde. In de periode 2010 tot en met 2017 heeft in totaal 18 keer een delict plaatsgevonden. Hiervan kunnen 7 delicten worden aangemerkt als "minder ernstig", zoals diefstal en inbraak. De overige delicten worden als ernstig aangemerkt. Het gaat dan bijvoorbeeld om brandstichting, doodslag en verkrachting.

Er heeft onderzoek plaatsgevonden naar het al dan niet bestaan van een verband tussen het indexdelict en de ongeoorloofde afwezigheid. De eerste voorlopige resultaten van dit onderzoek laten zien dat tbs-gestelden met brandstichting of geweld als indexdelicten, vaker ongeoorloofd afwezig zijn. Tbs-gestelden die zeden- of levensdelicten hebben gepleegd als indexdelict vertonen minder vaak een ongeoorloofde afwezigheid. Voorts is gekeken naar het al dan niet bestaan van een verband tussen de stoornis van de tbs-gestelde en de ongeoorloofde afwezigheid. Uit de gegevens komt naar voren dat tbs-gestelden met middelenproblematiek vaker ongeoorloofd afwezig zijn. Tbs-gestelden met een parafiele stoornis zijn juist minder vaak ongeoorloofd afwezig. Het onderzoek laat zien dat een ongeoorloofde afwezigheid niet vaker of juist minder vaak voorkomt bij tbs-gestelden met autisme of psychopathie. Deze uitkomsten moeten wel met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Onder andere omdat deze verschillen met betrekking tot de stoornis en het delict alle vormen van ongeoorloofde afwezigheid betreft. Daarnaast gaat het om relatief kleine aantallen.

5. Masterclass rechtbanken

Naar aanleiding van het congres "TBS: ontketend?!", dat het adviescollege op 22 september 2015 heeft georganiseerd in de Jaarbeurs te Utrecht, is het idee ontstaan om met de diverse ketenpartners een ronde langs alle rechtbanken te maken om voorlichting te geven over de ontwikkelingen in de tbs, maar vooral ook om met elkaar van gedachten te wisselen over mogelijke knelpunten en dilemma's die zich voordoen en een betere aansluiting van de diverse zones in het tbs-systeem te realiseren. Hiervoor is in 2016 een masterclass ontwikkeld, waarbij met elkaar in gesprek wordt getreden aan de hand van casuïstiek. Hierbij komen onder meer de volgende thema's aan bod:

- Cijfers TBS, aantal opleggingen, gemiddelde behandelduur.
- Hoe moeten adviezen van het Adviescollege Verloftoetsing TBS worden gezien en wat is de werkwijze van het adviescollege.
- Hoe past de geleidelijke (verlof)weg in een behandeling en hoe verloopt in grote lijnen een behandeling.
- Hoe ziet de reclassering zijn taak en welke knelpunten treden er op bij het krijgen van een opdracht tot het formuleren van voorwaarden.
- Wat zijn de voor- en nadelen van de geleidelijke (koninklijke) weg versus de (plotselinge) voorwaardelijke beëindiging.

De ketenpartners die hierbij betrokken zijn, zijn naast het adviescollege: de reclassering, een kliniek, DJI en het bestuursdepartement. In maart 2017 heeft een eerste pilot van deze masterclass plaatsgevonden bij de rechtbank Noord-Nederland en deze is goed ontvangen. Hierna zijn de rechtbanken Gelderland, Rotterdam en Limburg gevolgd. Binnenkort zal de rechtbank Midden-Nederland volgen.

6. Workshops TBS-klinieken

Het adviescollege heeft in samenwerking met de FPC's in workshops onderzocht of (het schrijven van) de verlofaanvragen verbeterd kan worden. Bij verbeteringen valt dan te denken aan grotere onderlinge vergelijkbaarheid van aanvragen, herkenbaarheid van de in de verlofhistorie verankerde gegevens versus actuele gegevens, het concreter benoemen van eventuele dilemma's, et cetera. In dit kader heeft het adviescollege per FPC een workshop georganiseerd, waarin vertegenwoordigers van het FPC met een delegatie van het adviescollege en VBI in gesprek zijn gegaan over wederzijdse verwachtingen en best practices inzake het invullen van het verlofformat. Inmiddels heeft deze workshop met alle FPC's plaatsgevonden. De input uit deze bijeenkomsten zal worden gebruikt voor het organiseren van een algemene (jaarlijkse) verlofdag.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van:

Adviescollege Verloftoetsing TBS | Postbus 24019 |

3502 MA Utrecht | t 0880 71 39 00

secretariaat@avt.minjus.nl | www.verlofadviescollege.nl